

Ўзбек адабиётининг атокли намояндаларидан бири, забардаст драматург, адабий файласуф Максуд Маъсум ўгли Шайхзода 1908 йили Озарбайжоннинг Окдош шахрида таваллуд топди. Бошлангич маълумотни Окдошда олгач, янги совет мактабида ўқишни давом эттирди. 1925 йилдан муаллимлик килган Шайхзода Боку Олий педагогика институтини сиртдан ўқиб битирди.

У 1928 йилда Тошкентга келиб, турли рўзнома ва ойномалар мухарририятларида, 1935—1938 йилларда эса Ўзбекистон ССР Фанлар Комитети қошидаги Тил ва адабиёт институтида илмий ходим, 1938 йилдан Низомий номи Тошкент Давлат педагогика институти ўзбек классик адабиёти кафедрасига рахбарлик килди, юкори малакали кадрлар тайёрлади.

Шоирнинг адабий фаолияти 1929 йилдан бошланди. Унинг «Ўн шеър» (1932), «Ундошларим» (1933), «Учинчи китоб» (1934), «Жумхурият» (1935) тўпламларининг нашр этилиши адабиётга ўзига хос овозли шоир кириб келаётганидан дарак берди.

Улуг Ватан уруши йилларида шоир бутун ижодий кувватини, калб хароратини душман устидан галаба қозонишга сафарбар этди. Урушнинг биринчи кунлариданок жанг қахрамонларни улугловчи, фронт орқасидаги кишиларининг фидокорона меҳнатини ифодаловчи «Кураш нечун» (1941). «Жанг ва кўшиқ» (1942), «Капитан Гастелло (1941), «Кўнгил дейдики» каби шеърлий тўпламлари, «Жалолиддин Мангуберди» (1944) тарихий драма ва бошқа катор публицистик асарларини яратди.

Урушдан кейинги тинч қурилиш йилларида Ватанимиз бўйлаб кенг қулоч ёзган зафарли меҳнат, тинчлик учун кураш шоирнинг «Ўн беш йилнинг дафтари», «Олкишларим», «Замон торлари», «Шуъла», «Чорак девони» каби шеърлий тўпламлари учун асосий мавзу бўлди.

1958 йили адибнинг кўхна ва айни чоғда навқирон Тошкент шахрига бағишланган, унинг тарихи, ўтмишидаги маданият ва халқаро алоқаларини тасвирловчи «Тошкентнома» лирик достони яратилди. Хассос шоир 1960 йилда ёзган «Мирзо Улугбек» трагедияси билан истеъдодли драматург сифатида танилди. У буюк инсон — Улугбек образи орқали ўзбек драматургиясида фожеа жанрининг классик намунасини яратди.

Шайхзода Пушкиннинг «Мис чавандоз», Лермонтовнинг «Кавказ асири», Маяковскийнинг «Жуда соз» поемалари ва кўплаб шеърларини, Шекспирнинг «Хамлет» ва «Ромео ва Жулетта» трагедияларини ва сонетларини, Нозим Хикматнинг шеърларини, озарбайжон шоирлари асарларини ўзбек тилига ағдарди. Шайхзоданинг ўзбек адабиёти тарихи, ўзбек халқ оғзаки ижодиёти, хусусан Алишер Навоий ижодини тадқиқ этиш борасида яратган илмий ишлари ҳам таҳсинга сазовордир. У филология фанлари номзоди, дотсент ҳам эди.

Шайхзода асарлари қардош халқлар ва хорижий тилларга таржима қилинган. Шоир таржима жараёнида қардош халқлар ва жаҳон адабиёти классикларининг маҳорат мактабидан таълим олди, илғор анъаналарини ўзида мужассамлаштирган шеърлар ёзди.

Шоирнинг адабиёт соҳасидаги хизматлари шўро ҳукумати томонидан тақдирланган. Ўзбек адабиётининг трибун шоирларидан Максуд Шайхзода фалсафий фикрларга бой хикматомуз асарлари билан халқимиз қалбида абадий яшайди. У бир кам олтмиш йил умр кўрди. 1967 йилда оламдан ўтди.

